

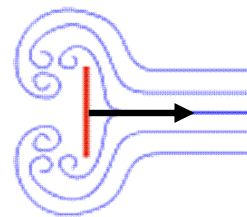
Giblјivost delcev na molekularni ravni

http://www.seplessons.org/files/centrifuged_blood.jpg

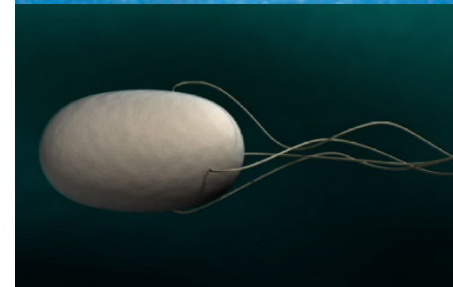
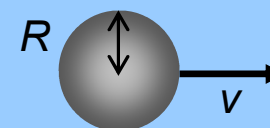
Kaj določa način “plavanja”?

- **Upor**, ki ga čuti “plavalec”:
  - zaradi **inercije** tekočine
(oddrivanje mase z vztrajnostjo)
 $\propto \rho R^2 v^2$

ρ - gostota tekočine

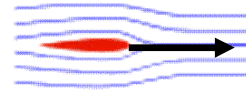
η - koef. viskoznosti

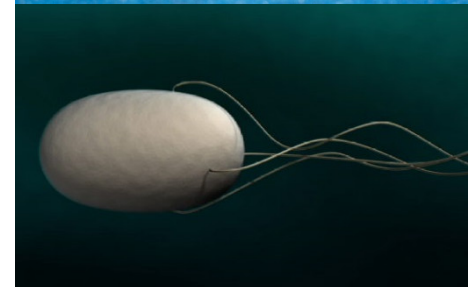
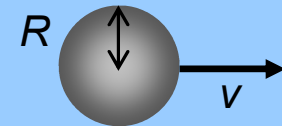
Kaj določa način “plavanja”?

- **Upor**, ki ga čuti “plavalec”:
  - zaradi **viskoznosti** tekočine
(vlečenje slojev tekočine, ki se prilepijo na površino telesa)

$$\propto \eta R v$$

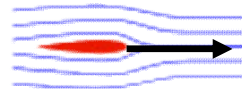
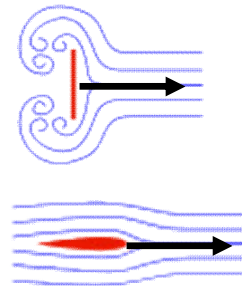
ρ - gostota tekočine
 η - koef. viskoznosti

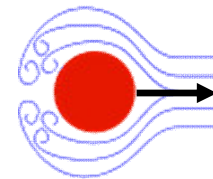
Kaj določa način “plavanja”?

- **Upor**, ki ga čuti “plavalec”:

- zaradi **vztrajnosti** tekočine $\propto \rho R^2 v^2$
- zaradi **viskoznosti** tekočine $\propto \eta R v$

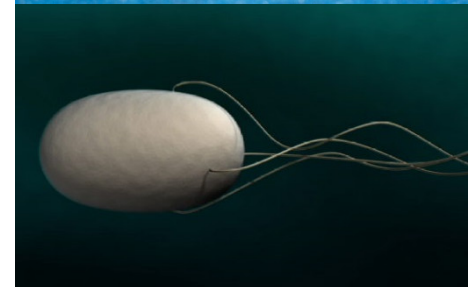
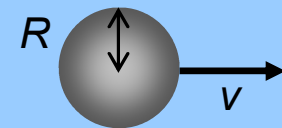
- Katera sila je pomembnejša?

odloča **razmerje obeh sil** (Reynoldsovo število Re):

$$\frac{\text{upor zaradi gostote}}{\text{upor zaradi viskoznosti}} \propto \frac{\rho R^2 v^2}{\eta R v} = \boxed{\frac{\rho R v}{\eta} = Re}$$

ρ - gostota tekočine
 η - koef. viskoznosti

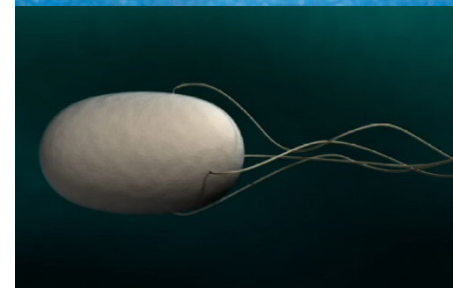
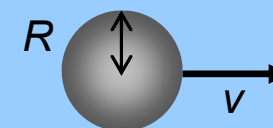
Kaj določa način “plavanja”?

$$\frac{\text{upor zaradi gostote}}{\text{upor zaradi viskoznosti}} \propto \boxed{\frac{\rho R v}{\eta} = Re}$$

medij	plavalec	R	v	Re
voda	človek	1 m	1 m/s	10^6
med	človek	1 m	1 m/s	10^2
arašidno maslo	človek	1 m	1 m/s	1
voda	bakterija	$1 \mu\text{m}$	$1 \mu\text{m/s}$	10^{-6}

ρ - gostota tekočine

η - koef. viskoznosti

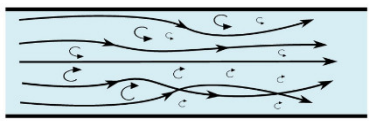

Kaj določa način “plavanja”?

$$\frac{\text{upor zaradi gostote}}{\text{upor zaradi viskoznosti}} \propto \frac{\rho R v}{\eta} = Re$$

medij	plavalec	Re
voda	človek	10^6
med	človek	10^2
arašidno maslo	človek	1
voda	bakterija	10^{-6}

$v = 1 \text{ dolžina} / \text{s}$

Re > 1000	Re < 1
~~vztrajnost~~ ~~viskoznost~~	~~vztrajnost~~ ~~viskoznost~~
upor $\propto v^2$	upor $\propto v$
vrtinčenje, turbulenten tok 	brez vrtincev, laminaren tok
to poznamo – plavanje ljudi v vodi	bakterije in molekule ne poznajo vztrajnosti!! → način plavanja mora biti drugačen

<https://www.cfdsupport.com/OpenFOAM-Training-by-CFD-Support/sketch-laminar-flow-turbulent-flow.png>

Kaj določa način “plavanja”?

- Laminaren tok – ni vrtincev, ni vztrajnosti

How To
Unmix A Liquid
(Laminar Flow)

<https://youtu.be/dJTUROqHgs>

Kaj določa način “plavanja”?

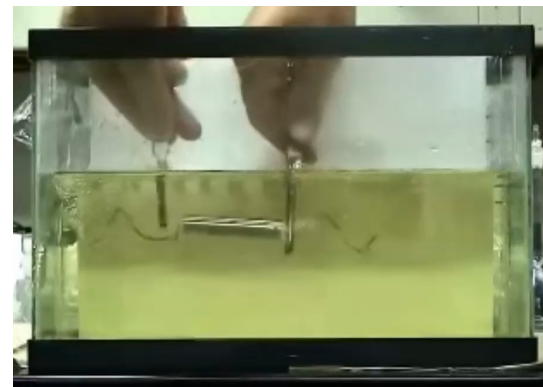
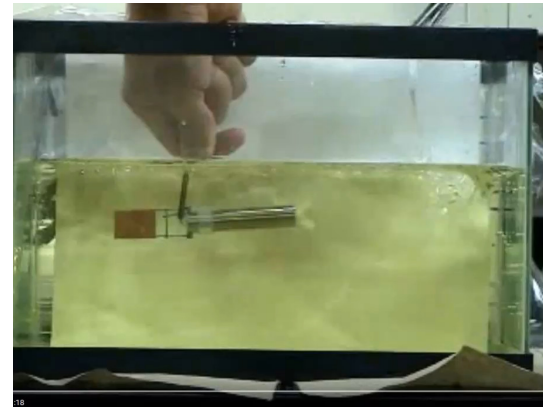
$Re > 1000$

$Re < 1$

voda

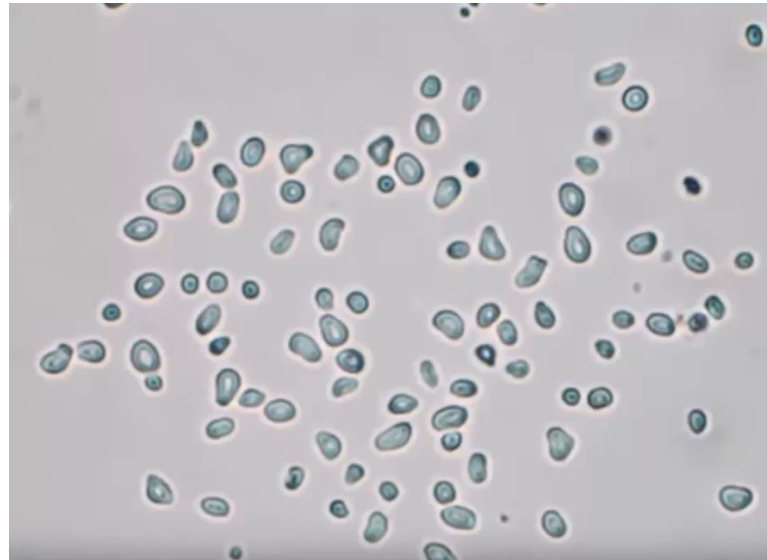
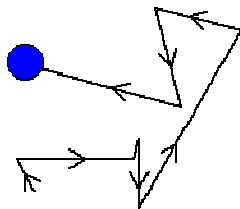
koruzni sirup

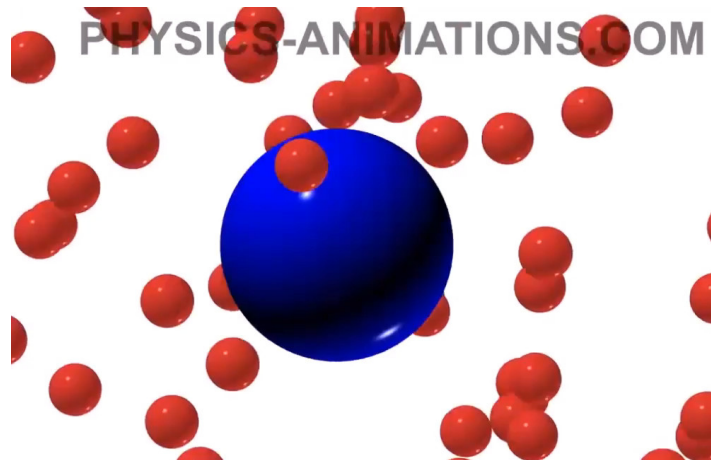
Difuzija

- Brownovo gibanje –
so zrna peloda živa?

<https://youtu.be/R5t-oA796to>

- Razlaga (Einstein):
difuzija je posledica
trkov med molekulami
s termično kinetično
energijo $\sim k_B T$

<https://youtu.be/6VdMp46ZIL8>

Difuzija

- Brownovo gibanje:

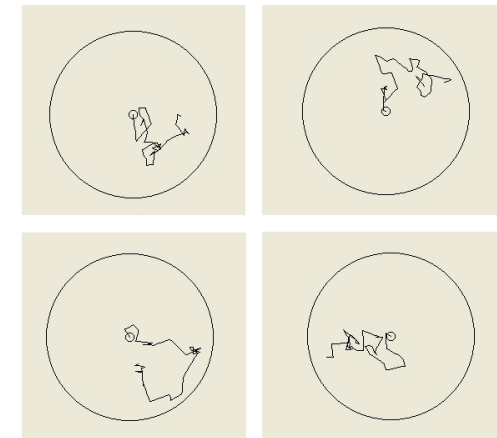
- enako verjeten premik v vse smeri $\langle x \rangle = 0$

- povprečna razdalja, do katere pridejo delci
(D - koeficient difuzije, t - čas)

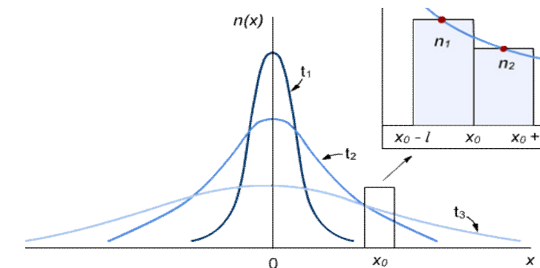
$$s \propto \sqrt{Dt}$$

primer: molekula kisika v vodi ($D = 10^{-9} \text{m}^2/\text{s}$)

primer	razdalja	čas
velikost bakterije	1 μm	0.25 ms
velikost živalske celice	10 μm	25 ms
velikost manjše žuželke	1 mm	4 minute
velikost človeka	1 m	8 let

<http://cronodon.com/BioTech/Diffusion.html>

difuzija je na dolge razdalje zelo počasna!!

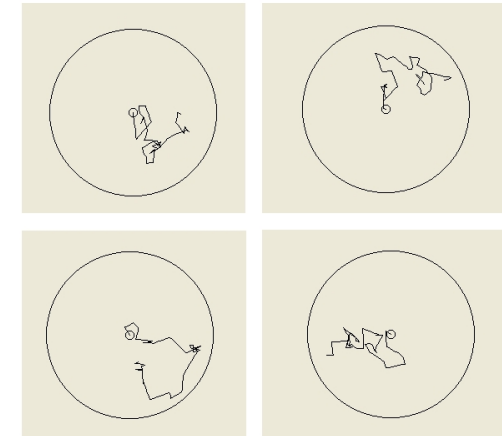
Difuzija

- Brownovo gibanje:

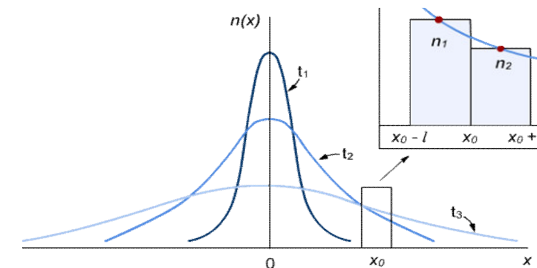
- enako verjeten premik v vse smeri $\langle x \rangle = 0$

- povprečna razdalja, do katere pridejo delci
(D - koeficient difuzije, t - čas)

$$s \propto \sqrt{Dt}$$

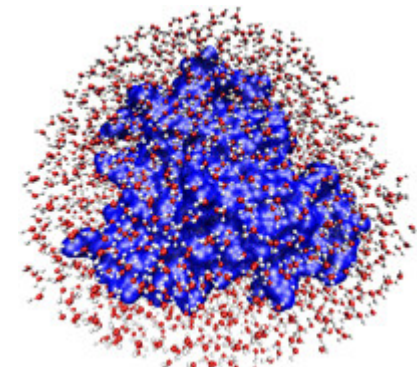
<http://cronodon.com/BioTech/Diffusion.html>

- Hitrost difuzije določa koeficient difuzije D , ki je odvisen od

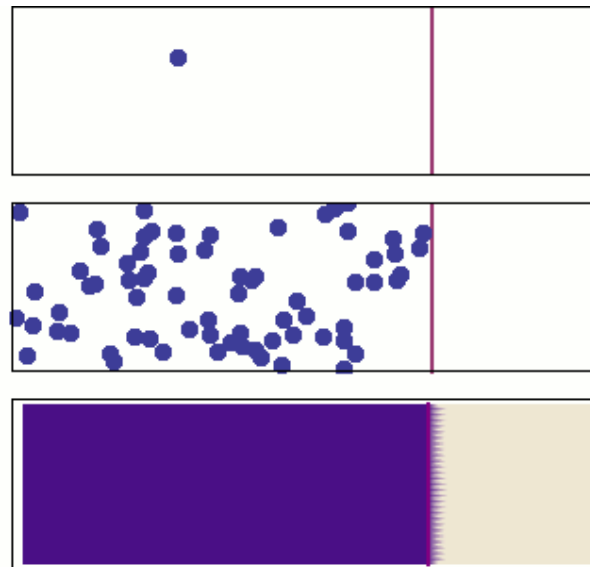
- termične energije delcev
  - velikosti (!) in oblike delcev
  - viskoznosti tekočine

$$D \propto \frac{\text{energija}}{\text{upor}} \propto \frac{k_B T}{\eta R}$$

Difuzija

- tok snovi – zakaj se črnilo razširi po celotni posodi?

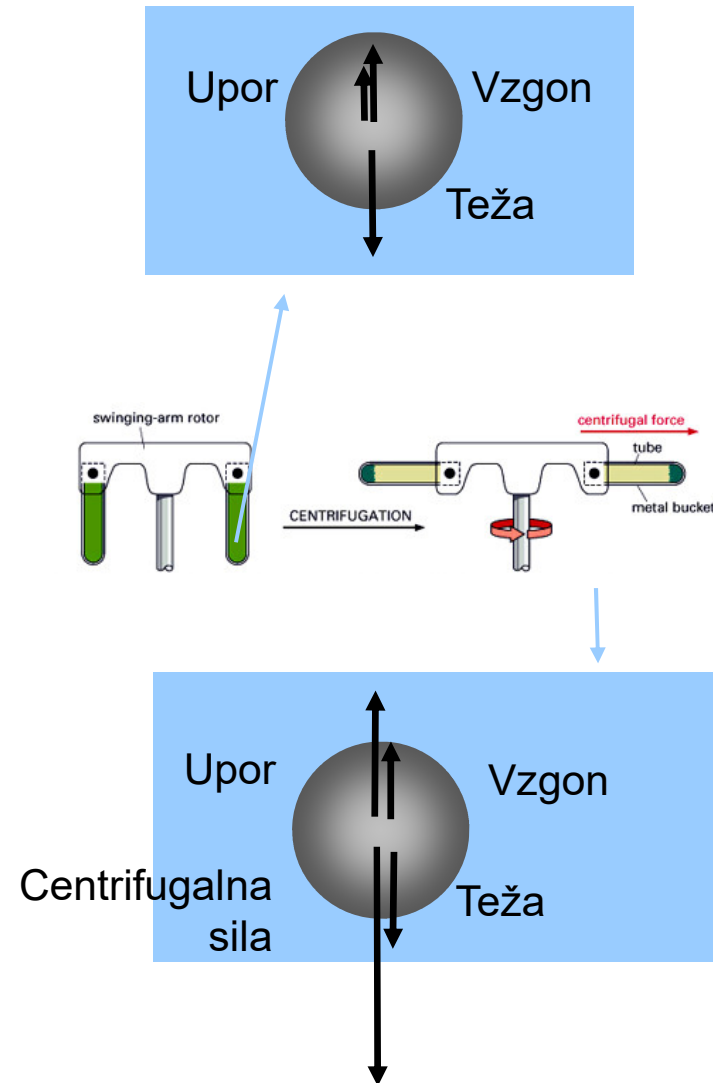
<https://en.wikipedia.org/wiki/Diffusion>

Centrifuga

- Kako bi ločili različne komponente krvi?
- V disperziji nenabitih delcev tekmujeta urejevalna sila (težnost) in termično gibanje
→ stabilnost disperzije določa teža delcev
- Usedanje lahkih delcev v centrifugi pospešimo s “povečanjem njihove teže”, sorazmerno s (frekvenco vrtenja ω)²

$$\text{Hitrost posedanja} \propto \frac{\text{centrif.}}{\text{upor}} \propto \frac{\omega^2 m'}{\eta R}$$

(m' - masa delca, zmanjšana za vzgon)

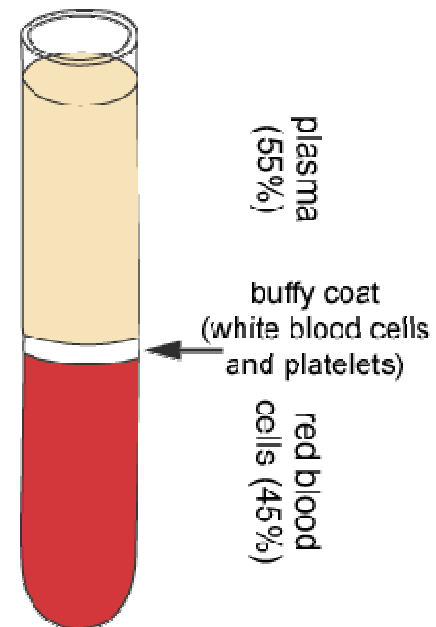
Centrifuga

Hitrost posedanja $\propto \frac{\text{centrif.}}{\text{upor}} \propto \frac{\omega^2 m'}{\eta R}$

(m' - masa delca, zmanjšana za vzgon)

http://stevegallik.org/sites/all/images/Blood_01a.jpg

http://www.histology.leeds.ac.uk/blood/blood_content.php

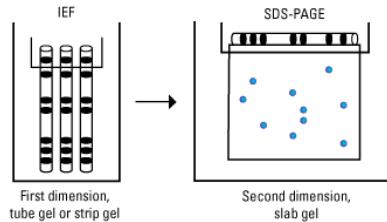
<https://en.wikipedia.org/wiki/Centrifuge>

Elektroforeza

- Nabite delce lahko ločujemo tudi z električnim poljem - E
- Hitrost potovanja je sorazmerna gibljivosti delcev - μ

$$\mu \propto \frac{\text{naboj}}{\text{upor}} \propto \frac{Ze_0}{\eta R}$$

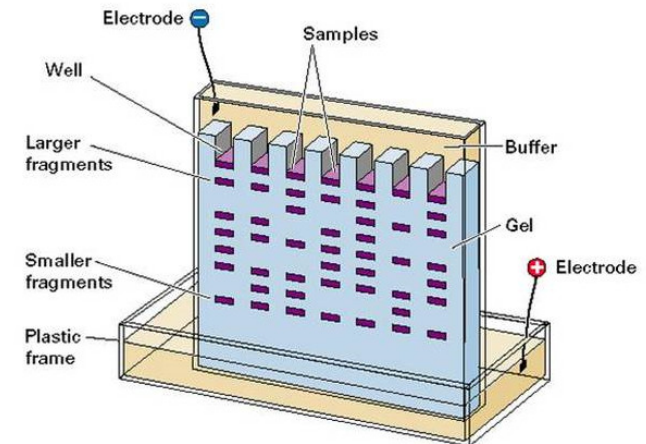
- Izvedbe: gelska, kapilarna, 2D ef., isoelektrično fokusiranje, ef. na mikročipu ...

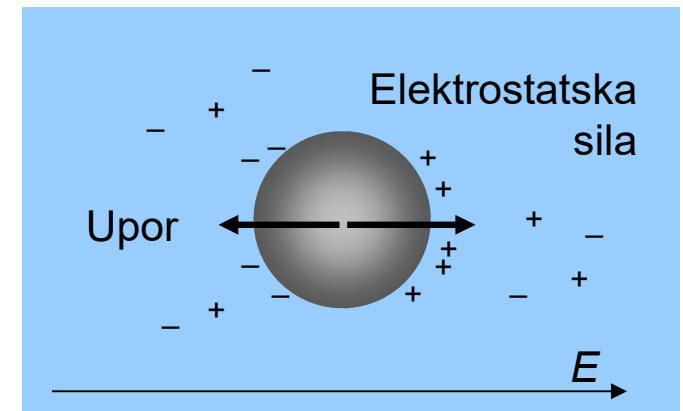
Janez Štrancar in Hana Majaron

Laboratorijska biomedicina – Molekularna biofizika

Ze_0 - neto naboj delcev

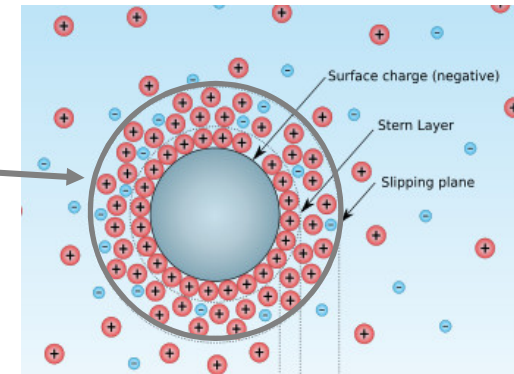
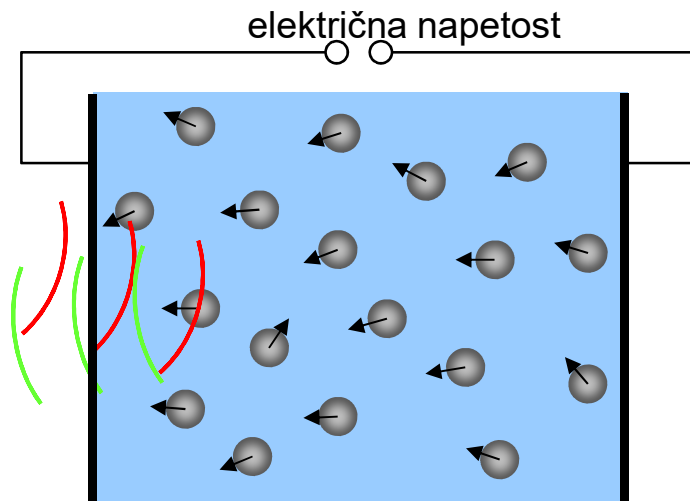

Meritev ζ -potenciala

- $\propto$ efektivni naboj delca
- izmerimo elektroforetsko mobilnost μ , iz nje nato izračunamo ζ

$$\zeta \propto \mu \quad \mu = \frac{v}{E}$$

- kako izmerimo hitrost delcev?
„laserški radar“

https://en.wikipedia.org/wiki/Zeta_potential

Fluorescence Recovery After Photobleaching - FRAP

- “Obnavljanje fluorescence po fotoslepljenju”

